

ködésének fénykora egybeesik a Paulay-korszakkal, amely a Nemzeti Színház történetében szintén a legragyogóbb fejezetek közé tartozik. Művészetét rendkívüli mély emberábrázoló erő jellemzi, ellenállhatatlan kacagtató komikum, amely azonban egyuttal éreztetni tudta a kacagás mögött rejlő tragikumot, amit leghivebben Dandin György szerepében tudott kifejezésre juttatni. A hetvenes években szerepköre, javarészt olcsó népszerűséget kereső, az akkori divatnak megfelelő sekélyes, helyzet komikumon alapuló német és francia vigjátékokból került ki, ahogy azonban Paulay sorra a színpadra hozta a világirodalom remekeit s állandó Shakespeare- s Molière-repertoire-t teremtett, mind több és több tér, alkalom nyílt arra, hogy Vízváry Gyula a benne rejlő őstehetséget, finom, arckifejezéssel, mozdulattal mindent megmagyarázó jellemábrázoló képességet kifejlessze. A közönség mind nagyobb és nagyobb figyelemmel és méltánylással kísérte művészetének fejlődését. Kacagtató alakításai népszerűvé tették őt a társadalom minden rétege előtt, de színművészeti pályafutásának legigazibb méltánylói azok voltak, akik az olcsó színpadi hatások eszközeit figyelmen kívül hagyva, az emberábrázolást tekintették a színészi munka csúcspontjának. S erre bőven nyílt alkalom, Shakespeare és Molière műveiben. Feledhetetlen alakítása volt: Coriolan polgára, Hamlet sírásója, (e szerepekben ma sem tudja senki utolérni) Zuboly (Szentivánéji álm), Galagonya (Sok hühó semmiért), Bolond (Lear), Bohóc (Vízkereszt), Autolycus (Téli rege), Thersites (Troilus és Cressida). Ez utóbbi alakítása is klasszikus magaslaton állott. Molière szerepei közül legjobbak voltak Dandin György, Sganarelle (címszerep és Férjek iskolája) Mascarille (A szeleburdi). Az együgyű józanságot és kedvességet kiválóan kifejezésre tudta juttatni Lessing (Bölcs Náthán) barátjában. A nyolcvanas évek hírneves francia drámáirónak színműveiben se szeri, se száma jóízű és kiváló alakításainak. Sardou, ifj. Dumas, Pailleron saját színpadaikon sem találtak volna mesteribb ábrázolást, mint amilyent ő nyuj-

tott egyes szerepekben. Főleg Sardou darabjai szolgáltatnak hálás anyagot vidámságkeltő színészi vénájának. Legjobb és leghálásabb (mély, szinte drámai erővel ható) szerepe volt Veaucourtois, (Agglegények). Megdöbbentő realizmus nyilvánult meg a lelkiileg elkorcsosult, agyalágyult viveur ábrázolásában. De nem kevésbé jó szerepei voltak Marécat (Jó barátok), Thirion (Utolsó levél), Benoiton (Benoiton család), Grinchu (Jó falusiak), Van der Kraft (Dóra). Ifj. Dumas darabjaiban Zakev (Daniseffek), Leverdet (Nők barátja). Ez utóbbi rendkívül finom, kedves alakítása volt. Augier darabjai közül szerepelt a „Fourchambault család”-ban, Pailleron művei közül a „Komédiások”-ban, Labiche „Nagyon szép aszszony”-ban. (Montgiscar). — Felejthetetlenül kedves és megnyerő szerepe volt Feigel ur Meilhac: „Attaché”-jában. — Magyar szerzők darabjaiban szintén igen nagy jóízű alakításainak sorozata, habár itt tagadhatatlanul sok gyöngébb fajsúlyú szerep jutott osztályrészül. Csiky Gergelynek jóformán minden darabjában szerepelt. („Proletárok”, „Cifra nyomorúság”, „Örök törvény”, „Nagymama”, „Buborékok”, „Jó Fülöp”), de valamennyi szerepe között legjobb alakítása volt a „Mukányi”-ban Kozák Manó-é. A zsaroló álhírlapíró mesteri ábrázolására lelt benne. Megelőzte korát. Ez a typus a XX.-ik században kelt igazán életre. Dóczy Lajosnak három darabjában volt jelentősebb szerepe („Csók”, „Vegyes párok”, „Ellinor”); Herczeg Ferenc „Három testőr”-ében szintén excellált, Bartók Lajos „Kendi Margit”-jában alkalma nyílt színpadon meghalni (Sicília bohóc), amihez szerepköre nem nagyon juttatta hozzá. Rákosi Jenő darabjai közül „Aesopus”-ban s „Endre és Johanná”-ban jutott hálásabb szerephez. Még fokozottabb mértékben apósának népszerű darabjában, a „Vén bakancsos és fia a huszár” Fricijének ellenállhatatlanul kacagtató szerepében. Szigligeti darabjai közül már nem sok érvényesült amidőn Vízváry színpadi fénykorát élte, de így is emlékezetben van Ugri Miskája (Mama), Szellemfije (Liliomfi), Hugli bor-